לְעָרֵב בְּדָבָר (לו) שֶׁתִּקֵּן לְצָרְךְ הַשַּׁבָּת: ו * [ס]אֵין מְעָרְבִין (יפ) (לז) בִּפְרוּסָה אֲפִלּוּ הִיא גְּדוֹלָה הַרְבֵּה, אֲבָל בִּשְׁלַמָּה אֲפִלּוּ קְטַנָּה מְאֹד מְעָרְבִין, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם כָּל כָּךְ * שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם [ע]כַּשְׁעוּר. [פ]וּמֵיהוּ אִם נוֹטֵל מִמֶּנּוּ (לח) כְּדֵי (יג) חַלַּת נַחְתּוֹם, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, מְעָרְבִין בָּהּ [צ]אֲפִלּוּ לֹא הָיְתָה טְבוּלָה לְחַלָּה. (לט) [ק]וְאִם נִפְרְסָה וְחִבְּרָה בְּקַיְסָם, שֶׁהִכְנִיס הַקָּצֶה הָאֶחָד בְּתוֹךְ הַפַּת וְהַקָּצֶה הַשֵּׁנִי בְּתוֹךְ הַפְּרוּסָה, (מ) אִם אֵינוֹ נָקִי שֶׁנִּפְרְסָה, מְעָרְבִין בָּהּ. הַגָּהּ: וְיֵשׁ שֶׁפֵּרְשׁוּ הָא דְּאֵין מְעָרְבִין רַק בְּפַת שָׁלֵם (מא) הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעֲרוּב בְּיַחַד יִהְיֶה פַּת שָׁלֵם, וְלָכֵן נָהֲגוּ לְקַבֵּץ (מב) מִכָּל בַּיִת וּבַיִת מְעַט קֶמַח * וְעוֹשִׂין חַלָּה אַחַת שְׁלֵימָה וּמְעָרְבִין בָּהּ (המגיד והגהות הראב"ד פרק א' מהלכות ערובין (הט"ו)), וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּכָל מְדִינוֹת אֵלּוּ. (מג) וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁיִּהְיֶה בַּחַלָּה הַשִּׁעוּר הַמְפֹרָשׁ לְקַמָּן סִימָן שס"ח סָעִיף ג'. (מד) וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר מִן הַקֶּמַח וְלֹא נַעֲשָׂה מִכֻּלּוֹ חַלָּה, אֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי עֲרוּב, (מה) דְּלֹא גָּרַע מֵאֲפִלּוּ אֶחָד מִזַּבָּה לְכֻלָּם, וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי נָתְנוּ קֶמְחָם מִתְּחִלָּה, כֵּן נִרְאֶה לִי: ז [ר]אִם אֶחָד מְזַבֶּה לְכֻלָּם (מו) יָכוֹל לְעָרֵב בִּפְרוּסָה: ח [ש]מְעָרְבִין (מז) * בְּפַת אֹרֶז וַעֲדָשִׁים, אֲבָל לֹא בְּפַת דֹּחַן: ט [ת]אִם

ס מִשְׁנָה שָׁם פ' (ע"ב) וּכְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.
ע נִתְבָּאֵר בְּסִימָן שס"ח (ס"ג).
פ שָׁם בַּגְּמָרָא פ"א (ע"א).
צ הָרא"ש שָׁם סי' יב).
ק שָׁם בַּגְּמָרָא. ר הָרא"ש (שם) וְהַמְרַדְּכִי (סי' תקכד) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.
ש שָׁם בַּגְּמָרָא פ"א (שם).
ת מִשְׁנָה שָׁם ע"ט (ע"ב).

בַּאֵר הַיטֵב

עָרוּב מְבוּאוֹת אוֹ שֶׁהוּא חֹרֶן לְעָרוּב, אֵין כְּלוּם בְּאוֹתוֹ עָרוּב, כֵּיוָן שֶׁהַטַּעַם שֶׁל עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת כָּתַב הַשֹּׁחֵר דְּאָנוּ חוֹשְׁבִין כְּאִלּוּ כָּלָן דָּרִין בְּאוֹתוֹ בַּיִת וְכָל הַחֲצֵרוֹת שַׁיָּכִים לְשָׁם, וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן דְּהָא אָסוּר לְטַלְטֵל שָׁם מִן הַחֲצֵרוֹת, אֶלָּא יְנִיחוּ בְּבֵית שֶׁמָּתְרִ לְטַלְטֵל שָׁם. וְכָל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם עָרוּב כְּלָל וְאָסוּר לְטַלְטֵל מִבַּיִת לְבַיִת, שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת שָׁם עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת כְּלָל אִם לֹא לְאוֹתָן שֶׁמַּתִּירִים לְטַלְטֵל מֵחֲצֵרָם לְחָצֵר שֶׁמְּזַבִּין הָעֵרוּב. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סוֹף סִימָן שס"ה סָעִיף קָטָן ה' בְּשֵׁם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם ס"ק טז): ו (יפ) בִּפְרוּסָה. מְשׁוּם אֵיבָה. שֶׁיְּבוֹאוּ לִידֵי מַחְלֹקֶת שֶׁיֹּאמַר אֲנִי נוֹתֵן שְׁלֵמָה וְאַתָּה פְּרוּסָה, וַאֲפִלּוּ כֻּלָּם בִּפְרוּסוֹת חִישִׁינַן שֶׁיַּחְזוֹר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ. וְזֶה דְּוָקָא בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹן, אֲבָל אַחַר כָּךְ מַתִּר. ט"ז (סק"ח) עַיֵּן שָׁם: (יג) חַלַּת. פֵּרוּשׁ אֲפִלּוּ אֵינוֹ שָׁלֵם שָׁרִי, שֶׁהַשְּׁכֵנִים סוֹבְרִים שֶׁנָּטַל חַלָּה מִן הַפַּת:

בֵּאוּר הֲלָכָה

הָעֵרוּב. וְהַיְנוּ דְּוָקָא כְּשֶׁבָּא בְּעֶרֶב שַׁבָּת אוֹ בְּשַׁבָּת שַׁחֲל קְנִיַּת הָעֵרוּב דְּהַיְנוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֲבָל אִם בָּא בְּשַׁבָּת וְלֹא רָצָה לִתֵּן לוֹ, אֵינוֹ בָּטֵל הָעֵרוּב כְּשֶׁכִּיל זֶה כֵּיוָן שֶׁקָּבַר חֵיל הָעֵרוּב, כֵּן מִשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ולכך):

ו * אֵין מְעָרְבִין בִּפְרוּסָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת. אֲבָל שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת, כֵּיוָן דִּמְעָרְבִין בְּכָל מִינֵי אֳכָלִין וּמִשְׁקִין, לֹא תִּקְּנוּ חַז"ל בָּזֶה דְּוָקָא בִּשְׁלַמִּין, כֵּן מוּכָח מַהֲרַמְבַּ"ם (פ"א ה"ח). וְלִכְאוֹרָה לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְ"א בְּסוֹף סָעִיף ג' לְעִנְיַן בֵּית דִּירָה, דְּכָהַיּוֹם שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת בְּיַחַד אֶמְרִינַן מִגּוֹ דְּמַהֲנֵי לְשִׁתּוּף מַהֲנֵי נַמִּי לְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְכֹמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הַגְּרַ"א שָׁם (ד"ה וג"ל), אֶפְשָׁר דְּהָכָא נַמִּי נֵימָא כֵּן, אֲבָל מִדְּלֹא הִזְכִּיר הָרַמְ"א גַּם בָּזֶה לְחַלֵּק בָּזֶה, מַשְׁמַע דְּאַף כְּהַיּוֹם אֵין מְעָרְבִין בִּפְרוּסָה, וְאוּלַי אֶפְשָׁר לוֹמַר דִּסְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְ"א כְּשִׁאָרֵי הָרִאשׁוֹנִים [עַיֵּן בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב שָׁם בְּסוּגְיָא (פא.)] דַּאֲפִלּוּ שִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת אֵין מְעָרְבִין בִּפְרוּסָה כְּשֶׁמְּעָרֵב בְּפַת:

* שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם כַּשִּׁעוּר. הַיְנוּ הַמְבֹאָר לְקַמָּן סִימָן שס"ח (סעיף ג):

* וְעוֹשִׂין חַלָּה אַחַת שְׁלֵמָה. אַף דִּלְכְאוֹרָה לֹא שַׁיָּךְ כָּאן מְשׁוּם אֵיבָה כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹקְחִין מִכָּל אֶחָד כִּי אִם קֶמַח, וְלִתְפֹּשׂר אַף בִּפְרוּסָה, צָרִיךְ לוֹמַר כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים כָּל אֶחָד נוֹתֵן חֵלֶק בָּעֵרוּב וְחָל עָלָיו הַהַקְנָאָה שֶׁאֵין מְעָרְבִין בִּפְרוּסָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּסָעִיף ד' שֶׁאֶחָד נוֹתֵן מִשְׁלוֹ וּמְזַכֶּה לְכֻלָּם לֹא שַׁיָּךְ גַּבֵּי הַאי תַּקָּנְתָּא כְּלָל:

ח * בְּפַת אֹרֶז וַעֲדָשִׁים. וְהוּא הַדִּין בְּפַת טַאטַארְקִ"י וּפַת טַעַרְקַעסַ"י וְוי"ץ [פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ו)]:

יִתְּנוּ כֻּלָּם פְּרוּסוֹת שָׁווֹת: (מב) מִכָּל בַּיִת וּבַיִת מְעַט קֶמַח. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁנּוֹתְנִים מָעוֹת לִקְנוֹת בָּהֶם קֶמַח. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא נָתְנוּ אֵיזֶה בַּעֲלֵי בָּתִּים גַּם כֵּן אֵין קְפֵידָא בַּדָּבָר, וּכְדִמְסַיֵּם לְבַסּוֹף דְּכָל אֶחָד נוֹתֵן קִמְחוֹ לְעֵרוּב בִּשְׁבִיל כֻּלָּם: (מג) וְצָרִיךְ לְזָהֵר וְכוּ'. דְּאַף שֶׁמְּצָטָרְפִין יַחַד לְהָבִיא פַּת שְׁלֵמָה לְמִצְוַת עֵרוּב, וְסַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּזֶה חָשׁוּב טְפֵי וְלֹא בָּעֵי שִׁעוּר, קָא מַשְׁמַע לָן: (מד) וְאַף עַל פִּי וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאִם כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּפַת הָעֵרוּב וְאִם כֵּן יַאֲסִרוּ אֵלּוּ עַל אֵלּוּ: (מה) דְּלֹא גָּרַע וְכוּ' וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף הָכָא כְּשֶׁנָּתַן כָּל אֶחָד מִבַּעֲלֵי בָּתִּים מְעַט קֶמַח לְהַשְׁפִּשׁ, בִּשְׁבִיל כֻּלָּם נָתָן, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַנּוֹתֵן עֵרוּב בְּעַד חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת לוֹ עַל יְדֵי אָחֵר כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּה בְּסָעִיף ט', מִכָּל מָקוֹם כָּאן כְּשֶׁנּוֹתֵן כָּל אֶחָד קִמְחוֹ לְהַשְׁפִּשׁ לְעֵרֶב בּוֹ, אָנוּ חוֹשְׁבִין כְּאִלּוּ נוֹתְנִים לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ בִּשְׁבִיל כֻּלָּם. (לה) וְאֵין הַשְׁפִּשׁ צָרִיךְ לְזַכּוֹת לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר אוֹ עַל יְדֵי עַצְמוֹ בִּפְרוּשׁ. (לו) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם לֹא זִכָּה הַשַּׁמָּשׁ לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר אוֹ עַל יְדֵי עַצְמוֹ בְּפֵרוּשׁ אֵינוֹ עֵרוּב, (לז) וְנָכוֹן לָחוּשׁ לִדְבָרָיו לְכַתְּחִלָּה, [וּבְפֹרָט אִם הַשַּׁמָּשׁ עָשׂוּי מִקֶּמַח שֶׁלּוֹ, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְזַכּוֹת לְהַקָּהָל עַל יְדֵי אַחֵר]. וְכֵן נוֹהֲגִין שֶׁהַשַּׁמָּשׁ נוֹתֵן הָעֵרוּב לְהָרַב בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ בִּשְׁבִיל כָּל הַקָּהָל, וְאִם חָשְׁכָה לֵיל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְלֹא זִכָּה, אֵין לְזַכּוֹת אֶלָּא עַל תְּנַאי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר אִם הַיּוֹם חל, אֲנִי מְזַכֶּה לְכָל הָעִיר, וְאִם קֹדֶשׁ, אֵין בְּדָבָרַי כְּלוּם, וְכֵן יֹאמַר (לח) לְמָחָר בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי. וְכָל זֶה אִם הַיּוֹם טוֹב הָיָה סָמוּךְ לְשַׁבָּת, דְּאִם יֵשׁ יְמֵי חל בֵּינְתַיִם, יַמְתִּין מִלְּזַכּוֹת עַד עֶרֶב שַׁבָּת, וְאִם שָׁכַח גַּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִלְּזַכּוֹת עַד שֶׁחָשְׁכָה, סוֹמְכִין עַל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּסִבִירָא לְהוּ דְּמַתָּר לְטַלְטֵל אַף בְּלִי זְכוּי כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִגְבָּה בְּשְׁבִיל כֻּלָּם [וַאֲחֵרוֹנִים]: ז (מו) יָכוֹל לְעָרֵב בִּפְרוּסָה. דְּלֹא שַׁיָּךְ כָּאן כְּלָל מְשׁוּם אֵיבָה: ח (מז) בְּפַת אֹרֶז וַעֲדָשִׁים. שֶׁדַּרְכָּן הָעוֹלָם לֶאֱפוֹתוֹ וּלְאָכְלוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן (מח) בְּדֹחַן. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"ח סָעִיף קָטָן כ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה הוּא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא לְהַקְפִּיד עֲלֵיהֶם: (לו) שֶׁתִּקֵּן לְצָרְךְ הַשַּׁבָּת. שֶׁהֲרֵי אִם יְבַקֵּשׁ חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ לֹא יִתֵּן לוֹ. וְאָמְנָם אִם פּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ בִּפְרוּשׁ שֶׁאִם יִרְצֶה אֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׂיָכִים לְהָעֵרוּב לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יַקְפִּיד עָלָיו, מִסְתַּבְּרָא דְּמֻתָּר לְעָרֵב בּוֹ: ו (לז) בִּפְרוּסָה. מְשׁוּם אֵיבָה שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי מַחְלֹקֶת, שֶׁיֹּאמַר אֲנִי נוֹתֵן שְׁלֵמָה וְאַתָּה פְּרוּסָה, וַאֲפִלּוּ יִרְצוּ כֻּלָּם לִתֵּן פְּרוּסָה חִישִׁינַן שֶׁיַּחְזוֹר הַדָּבָר לְקִלְקוּלוֹ. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ה) דְּמִסְתַּפֵּק לוֹמַר דְּאָפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא מְהַנֵּי הָעֵרוּב כְּשֶׁעָשָׂאוֹ בִּפְרוּסָה, וְאִם עָשָׂאוֹ מִתְּחִלָּה בִּשְׁלֵמָה וְאַחַר כָּךְ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת נִפְחֲתָה וְנִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנָּה מְעַט, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ח סָעִיף ד' עַיֵּן שָׁם: (לח) כְּדֵי חַלַּת. פֵּרוּשׁ, אֲפִלּוּ אֵינוֹ שָׁלֵם, שָׁרִי, שֶׁהַשְּׁכֵנִים סוֹבְרִים שֶׁנָּטַל חַלָּה מִן הַפַּת: (לט) וְאִם נִפְרְסָה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנִּפְרַס מִן הַכִּכָּר מְעַט: (מ) אִם אֵינוֹ נָקִי וְכוּ'. הַטַּעַם, אַף עַל גַּב דְּבֶאֱמֶת אֵינָהּ שְׁלֵמָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּאֵינוֹ נָקִי לֹא יָבֹא לִידֵי מַחְלֹקֶת: (מא) הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעֵרוּב בְּיַחַד וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לה) דְּכָזֶה גַּם כֵּן מְקַיְּמִים מַה שֶּׁתִּקְּנוּ חַז"ל לְעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת שֶׁיִּהְיֶה בְּפַת שָׁלֵם דַּוְקָא, אֲבָל גַּם הֵם מוֹדִים דְּיָכוֹל כָּל אֶחָד לִתֵּן פַּת שָׁלֵם. וַאֲפִלּוּ אִם הַכִּכָּר שֶׁל זֶה גָּדוֹל מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, גַּם כֵּן מַתָּר. וְכֵן מוֹדִים גַּם כֵּן לְדַעַת רִאשׁוֹנָה דְּאֵין מְעָרְבִין בִּפְרוּסָה אֲפִלּוּ אִם בַּעֲלֵי בָּתִּים גַּם כֵּן אֵין קְפֵידָא בַּדָּבָר, וּכְדִמְסַיֵּם לְבַסּוֹף דְּכָל אֶחָד נוֹתֵן קִמְחוֹ לְעֵרוּב בִּשְׁבִיל כֻּלָּם: (מג) וְצָרִיךְ לְזָהֵר וְכוּ'. אַשְׁמוּעִינַן דְּאַף שֶׁמְּצָטָרְפִין יַחַד לְהָבִיא פַּת שְׁלֵמָה לְמִצְוַת עֵרוּב, וְסַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּזֶה חָשׁוּב טְפֵי וְלֹא בָּעֵי שִׁעוּר, קָא מַשְׁמַע לָן: (מד) וְאַף עַל פִּי וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאִם כֵּן יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בְּפַת הָעֵרוּב וְאִם כֵּן יַאֲסִרוּ אֵלּוּ עַל אֵלּוּ: (מה) דְּלֹא גָּרַע וְכוּ' וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף הָכָא כְּשֶׁנָּתַן כָּל אֶחָד מִבַּעֲלֵי בָּתִּים מְעַט קֶמַח לְהַשְׁפִּשׁ, בִּשְׁבִיל כֻּלָּם נָתָן, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַנּוֹתֵן עֵרוּב בְּעַד חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּה בְּסָעִיף ט', מִכָּל מָקוֹם כָּאן כְּשֶׁנּוֹתֵן כָּל אֶחָד קִמְחוֹ לְהַשְׁפִּשׁ לְעֵרֶב בּוֹ, אָנוּ חוֹשְׁבִין כְּאִלּוּ נוֹתְנִים לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ בִּשְׁבִיל כֻּלָּם. (לה) וְאֵין הַשַּׁמָּשׁ צָרִיךְ לְזַכּוֹת לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר אוֹ עַל יְדֵי עַצְמוֹ בְּפֵרוּשׁ. (לו) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם לֹא זִכָּה הַשַּׁמָּשׁ לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר אוֹ עַל יְדֵי עַצְמוֹ בְּפֵרוּשׁ אֵינוֹ עֵרוּב, (לז) וְנָכוֹן לָחוּשׁ לִדְבָרָיו לְכַתְּחִלָּה, [וּבְפֹרָט אִם הַשַּׁמָּשׁ עָשׂוּי מִקֶּמַח שֶׁלּוֹ, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְזַכּוֹת לְהַקָּהָל עַל יְדֵי אַחֵר]. וְכֵן נוֹהֲגִין שֶׁהַשַּׁמָּשׁ נוֹתֵן הָעֵרוּב לְהָרַב בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ בִּשְׁבִיל כָּל הַקָּהָל, וְאִם חָשְׁכָה לֵיל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְלֹא זִכָּה, אֵין לְזַכּוֹת אֶלָּא עַל תְּנַאי, דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר אִם הַיּוֹם חל, אֲנִי מְזַכֶּה לְכָל הָעִיר, וְאִם קֹדֶשׁ, אֵין בְּדָבָרַי כְּלוּם, וְכֵן יֹאמַר (לח) לְמָחָר בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי. וְכָל זֶה אִם הַיּוֹם טוֹב הָיָה סָמוּךְ לְשַׁבָּת, דְּאִם יֵשׁ יְמֵי חל בֵּינְתַיִם, יַמְתִּין מִלְּזַכּוֹת עַד עֶרֶב שַׁבָּת, וְאִם שָׁכַח גַּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִלְּזַכּוֹת עַד שֶׁחָשְׁכָה, סוֹמְכִין עַל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּסִבִירָא לְהוּ דְּמַתָּר לְטַלְטֵל אַף בְּלִי זְכוּי כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִגְבָּה בְּשְׁבִיל כֻּלָּם [וַאֲחֵרוֹנִים]: ז (מו) יָכוֹל לְעָרֵב בִּפְרוּסָה. דְּלֹא שַׁיָּךְ כָּאן כְּלָל מְשׁוּם אֵיבָה: ח (מז) בְּפַת אֹרֶז וַעֲדָשִׁים. שֶׁדַּרְכָּן הָעוֹלָם לֶאֱפוֹתוֹ וּלְאָכְלוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן (מח) בְּדֹחַן. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"ח סָעִיף קָטָן כ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה הוּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (לה) כָּל זֶה מְבֹאָר בְּהָרֵב הַמַּגִּיד וְרַאֲבַ"ד שָׁם (פ"א הט"ו): (לה) ט"ז בְּסִימָן שצ"ה (סק"ב) וְנַחֲלַת צְבִי (שם סק"א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לו) לְבוּשׁ בְּסִימָן שצ"ה (ס"א) וּנְהַר שָׁלוֹם (שם סק"א), וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְרַ"א (ד"ה אפילו לא) שֶׁפֵּרַשׁ מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְ"א וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי וְכוּ' רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל גַּב דְּאֵין מְזַכִּין שֶׁלֹּא בִּידִיעַת בַּעַל הַפַּת, מַשְׁמַע דְּעַל כָּל פָּנִים זְכוּי מִיהָא בְּעֵי, וְהוּא דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁהֵבִין הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"ג אֶת דִּבְרֵי הָרַמְ"א: (לז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְהַגְּרַ"ז (ס"י) וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עב ס"א): (לח) דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר אִם הַיּוֹם קֹדֶשׁ הֲרֵי כְּבָר זִכִּיתִי אֶתְמוֹל לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וְאִם הַיּוֹם חול אֲנִי מְזַכֶּה הַיּוֹם, וְכַמְבֹאָר הַכֹּל לְקַמָּן בְּסִימָן שצ"ג (ס"א): ח (לח) רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (כו. ד"ה מערבין):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֶחָד מִבְּנֵי הֶחָצֵר רוֹצֶה לִתֵּן פַּת (מח) בְּשִׁבְיל כֻּלָּם, שַׁפִּיר דָּמֵי, (מט) וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּכְנוּ לָהֶם (נ) עַל יְדֵי אַחַר, וּכְשֶׁזּוֹכֶה בּוֹ * אֲצָרִיךְ לְהַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע (נא) טָפֵחַ, בְּוְצָרִיךְ לְזַכּוֹת לְכָל בְּנֵי הֶחָצֵר אוֹ הַמָּבוֹי (נב) וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסֵף מִיּוֹם זֶה וְאֵילָךְ. [*] (נג) גוְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי עַל פִּי שֶׁלֹּא יְזַכֶּה בְּפֵרוּשׁ לַמִּתּוֹסְפִים עֲלֵיהֶם, לֵב בֵּית דִּין מִתְנֶה עֲלֵיהֶם. דוְאִם נִתּוֹסְפוּ דְּיוּרִין לְאַחַר שֶׁנִּתְמַעֵט הָעֵרוּב מִן הַשָּׁעוּר, (נד) צָרִיךְ לְהוֹסִיף (נג) מַחֲמָתָן: ו הֻכְשְׁמְזַכָּה לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר, לֹא יְזַכֶּה (נה) עַל יְדֵי בָּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים זאֲפִלּוּ אִם אֵינָם סְמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ, (נו) וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים. אֲבָל מְזַכֶּה הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים (נז) אֲפִלּוּ סְמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ, * וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים (נח) אֲפִלּוּ הֵם קְטַנִּים, (נט) זוְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת (ס) וְאֲפִלּוּ אֵין לָהּ בַּיִת בֶּחָצֵר. (סא) חוְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי מְזַכֶּה (סב) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַסְּמוּכִים עַל שֻׁלְחָנוֹ אֲפִלּוּ הֵם גְּדוֹלִים, וְלֹא עַל יְדֵי בִּתּוֹ אֲפִלּוּ אֵינָהּ סְמוּכָה עַל שֻׁלְחָנוֹ, (סג) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּגְרָה, טוְלֹא עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ (סד) שֶׁמַּעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת (סה) אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ צְאִי מַעֲשֶׂה יָדַיִךְ בִּמְזוֹנוֹתַיִךְ (סו) וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ בַּיִת בֶּחָצֵר, אֲבָל מְזַכֶּה

בְּאֵר הַגּוֹלָה

א שם בְּגֶמָרָא. ב הָרֵב הַמֵּגִיד בְּפֶרֶק א' מֵהִלְכוֹת עֲרוּבִין (ה"כ) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (פא. ד"ה וכיצד). ג רִיטְבָּ"א (עט: ד"ה וכתב) בְּשֵׁם רַבּוֹ. ד שם. ה מִשְׁנָה שָׁם (עט:). ו טור בְּשֵׁם רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק (י"א) [א'] (ה"כ) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. וְלֹא דְּמֵי לְמִצִיאָה בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן (ר"ס) [ע"ר] (ס"ב), דְּשָׁם אֵין הָאָב זוֹכֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא לוֹ אֲיכָה כֵּיוָן שֶׁהַכֹּחַ סָמוּךְ עַל שֻׁלְחָנוֹ, אֲבָל בְּמֶה שֶׁהָאָב רוֹצֶה לְזַכּוֹת לְאַחֵרִים עַל יְדֵי בָּנָיו זוֹכִים הֵם לְאַחֵרִים כְּאִינִישׁ דְּעָלְמָא. רַמְבַּ"ן בְּתִשׁוּבָה (הַמְיֻחֶסֶת) בְּסִימָן (ר"ב) [ר"ג]. ז הָרִי"ף (ביצה ח:) וְהָרַמְבַּ"ם (שם) וְהָרַ"ן בְּפֶרֶק ב' דְּבֵיצָה (שם ד"ה ואמנ) וּבְרַבֵּנוּ דְּפִלְיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר וְסָבְרִי שֶׁיֵּשׁ לְאִשָּׁה קִנְיָן בְּלֹא בַּעֲלָהּ, וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ח הָרֹא"שׁ שָׁם בְּעֵרוּבִין (פ"ו סי' ח) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים כְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּקַבָּא מְצִיעָא י"ב. ט כְּדְמוּכֵי לָהּ בְּשִׁלְהֵי נְדָרִים (פח:).

בְּאֵר הַיטֵב

ט (יג) מַחֲמָתָן. דְּלְדִידְהוּ הֲרֵי תְּחִלַּת עֵרוּב:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לִשְׁכֵנֶיהָ לָזֶה בְּיֵין כּוּ', וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שפ"ו סָעִיף ג' בְּהַגָּ"ה: ט [בשו"ע] וְיֵשׁ אוֹמְרִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֹרַח וְדִחַן: ט (מח) בְּשִׁבְיל כֻּלָּם. אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנֵיהֶם: (מט) וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּכְנוּ לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר. דְּעַל יְדֵי עַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְזַכּוֹת לָהֶם, שָׁכָל זְמַן שֶׁהוּא בְּיָדוֹ לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ: (נ) עַל יְדֵי אַחֵר. דְּהֵינוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ קַבֵּל פַּת זֶה וּזְכֵה בָּהּ לְכָל בְּנֵי הֶחָצֵר (מ) וְהוּא יַחְשֹׁב בְּהַגְבָּהָתוֹ בְּשִׁבְיל כֻּלָּם, וְאַף שֶׁהֵם לֹא עָשְׂאוּהוּ שְׁלִיחַ לָזֶה, זְכִין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְהֵנִי כְּשְׁלוּחָם: (נא) טָפֵחַ. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הָאוֹמְרִים בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ"ח סָעִיף ד' בְּהַגָּ"ה דְּהַגְבָּהָה אֵינוֹ קוֹנֶה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, (מא) הָכָא בְּעֵרוּב שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן הַקֵּלוּ וְסָגֵי בְּהַגְבָּהָה טָפַח. כָּתַב הַטַּ"ז (סק"ו) דְּהוּא הַדִּין אִם הִנִּיחוֹ לְהָעֵרוּב עַל יְדוֹ הַתְּלוּיָה בָּאֲוִיר, צָרִיךְ שֶׁיַּגְבִּיהַּ יְדוֹ טָפַח, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה צריך): (נב) וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסֵף מִיּוֹם זֶה וְאֵילָךְ. דְּאִם לֹא כֵּן (מב) לְפָעָמִים שֶׁיִּתּוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם דְּיוּרִים וְיֹאמְרוּ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיּוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶם, אֲבָל כְּשֶׁמְּכַוְּנִין עֲלֵיהֶם מִתְּחִלָּה לֵית לָן בָּהּ, דְּהָא שְׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת מְהֻנֵּי אֲפִלּוּ לְאֶלֶף וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס"ח (ס"ג): (נג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁאנֵי עַל פִּי וְכוּ'. הַלָּשׁוֹן מְקֻצָּר, דְּמַעֲקַר הַדִּין בְּרַבֵּאי אֵינוֹ כֵּן, אֲ]אֶלָּא דִּבְזַמֵּנִינוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה מֵאַחַר דְּאָנוּ נוֹהֲגִין לְהַנִּיחַ עֵרוּב עַל כָּל הַשָּׁנָה מִסְתָּמָא אָנוּ מְכַוְּנִין גַּם עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁמִּתּוֹסְפִים בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה. וְכֵן הוּא הַלָּשׁוֹן בָּאֱמֶת בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואם אחד) (מג) וְכֵן כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר בְּכָאן: (נד) צָרִיךְ לְהוֹסִיף מַחֲמָתָן. דְּשֶׁמָּא (מד) לֹא אָמְרוּ חֲכָמִים דְּשִׁיּוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא (כְּמֹכֵאר בְּסִימָן שס"ח (ס"ד)) אֶלָּא בְּאוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּתְחִלַּת הַנָּחַת הָעֵרוּב וְזָכוּ אָז, אֲבָל אִלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ בְּתְחִלַּת הַנָּחַת זוֹכִין אָז וְרַק הֵם זוֹכִין בְּשָׁעָה שֶׁיִּתּוֹסְפוּ, וְכֵיוָן דִּכְשָׁעָה זוֹ כְּבָר נִפְחַת מִשְׁעוּרוֹ אִם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִזְכּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא מְהֻנֵּי אַף אִם יִתְּנָה (מה) בְּפֵרוּשׁ וּלְכָל מִי שֶׁיִּתּוֹסְפוּ, וְאֵין שׁוּם עֵצָה רַק שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר שֶׁיִּהְיֶה (מו) בּוֹ תָּמִיד שְׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת: ו (נה) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים. מִפְּנֵי הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ: (נו) וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְכוּ'. גַּם כֵּן מִפְּנֵי שֶׁיֵּד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ וְלֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ עֲדַיִן: (נז) אֲפִלּוּ הֵם סְמוּכִין. וְאַף עַל גַּב (מח) דְּבְאֵלּוּ זֶה מְצִיאָתָן לַאֲבִיהֶן כַּמְבֹאָר בְּחֶשְׁן מִשְׁפָּט סִימָן ר"ע (ס"ב), זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם אֵיבָה שֶׁלֹּא יִמְנַע מֵהֶן מְזוֹנוֹת אִם תִּהְיֶה מְצִיאָתָן לְעַצְמָן, אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידָן שֶׁהָאָב רוֹצֶה לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְאֲחֵרִים שַׁפִּיר זוֹכִים, דְּכֵיוָן דְּגְדוֹלִים הֵם יֵשׁ לָהֶם יָד בִּפְנֵי עַצְמָם: (נח) אֲפִלּוּ הֵם קְטַנִּים. וְאַף עַל גַּב (מט) שֶׁאֵין קָטָן זוֹכֶה לַאֲחֵרִים בְּכָל מָקוֹם, הָכָא בְּעֵרוּב שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן הַקֵּלוּ וְסָגֵי בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא רָצוּ לְהַקֵּל אֶלָּא בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ אֲבָל לֹא בִּבְנָיו הַקְּטַנִּים וּכְדִלְעֵיל, מִשּׁוּם דְּיָדָן מַמָּשׁ כְּיָדוֹ: (נט) וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ. דְּכוּלֵּי עָלְמָא הוּא הַדִּין דְּיָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְאֲחֵרִים: (ס) וַאֲפִלּוּ אֵין לָהּ בַּיִת. נָקֵט הַאי לִשְׁנָא לְאַפּוֹקֵי מִמַּאן דְּאָמַר בַּגְּמָרָא (נדרים פח:) דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּיֵשׁ לָהּ לְעַצְמָהּ בַּיִת בְּחֶצֵרָהּ שָׁאוֹכֶלֶת שָׁם אָז אֲמַרִינַן מִגּוֹ דְּמֵהֲנֵי הַזְכָיָה בְּעֵרוּב בְּשִׁבְיל בֵּיתָהּ מְהֻנֵּי נַמִּי לְזְכוּת לְאַחֵרִים בָּעֵרוּב בְּשִׁבְיל בָּתֵּיהֶם: (סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'. סְבִירָא לְהוּ (נ) דְּדַמְיָא עֵרוּב לְעִנְיַן מְצִיאָה, דְּכָל הֵיכָא דְּסְבִירָא לָן לְעִנְיַן מְצִיאָה דְּאֵין לוֹ יָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְשֵׁיָּךְ לַאֲבִיהֶן אוֹ בְּאִשָּׁה שְׁמוּצַאת מְצִיאָה וְשֵׁיָּךְ לְבַעֲלָהּ, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן עֵרוּב אֵין לָהֶם יָד בִּפְנֵי עַצְמָם וַעֲדַיִן לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ: (סב) עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְאַחַר שֶׁבָּגְרָה דְּיוֹצֵאת לְכָל דָּבָר לִרְשׁוּתָהּ, אֲפִלּוּ חֲכִי כֵּיוָן שֶׁסְּמוּכָה עַל שֻׁלְחָנוֹ וּמְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ, גַּם לְעִנְיַן עֵרוּב אֵין לָהּ יָד לְעַצְמָהּ: (סג) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּגְרָה. דְּאָז שַׁיָּךְ מְצִיאָתָהּ לְאָבִיהָ: (סד) שֶׁמַּעֲלָה לָהּ מְזוֹנוֹת. דְּאָז מְצִיאָתָהּ לְבַעֲלָהּ: (סה) אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ צְאִי וְכוּ'. וּמִירֵי (נפ) בְּמַסְפֶּקֶת מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹת, דְּאִי אֵין מַסְפֶּקֶת לַמְּזוֹנוֹת אֵין מְצִיאָתָהּ לְבַעֲלָהּ: (סו) וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ בַּיִת.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט (מ) בֵּ"ח (סי"ד), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (סי"ב): (מא) פּוֹסְקִים: (מב) עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שער ד סי' ד): (מג) וְכֵן כָּתַב בְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ט) וְכֵן הָעְתִּיק הַגְּרַ"ז (סי"ב), וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (פא. ד"ה וכיצד) וְהָרִיטְבָּ"א (עט: ד"ה וכתב) שָׁם נִתְבָּאֵר בְּאֹרֶךְ: (מד) הָרַשְׁבָּ"א (שם), וְהָרִיטְבָּ"א (שם), וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם). וְלֹא כָּתְבוּ זֹאת לְסָבְרָא דַּאֵית רַק נִסְתַּפְּקוּ בָּזֶה, וְהַמְחַבֵּר הֶחְמִיר בָּזֶה מִסְּפֵקָא: (מה) דְּלֹא כְּטַ"ז בְּשִׁלְהֵי

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ב) הכריע במחלוקת זו וכתב: ויש לסמוך על דבריהם בדיעבד להקל בדברי סופרים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah